

Διαδικτυακά εργαλεία – Εφαρμογή τους σε σχολικό εργαστήριο, σε τάξη ή σε κατ' οίκον εργασίες και προτάσεις για την αξιοποίησή τους σε φιλολογικά μαθήματα

Γεώργιος Μ. Νικολάου

Καθηγητής Φιλολόγος, Λάμπειο Γυμνάσιο Νάουσας Ημαθίας
gnikolaou4@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα τελευταία χρόνια η χρήση του διαδικτύου στο χώρο της εκπαίδευσης κερδίζει συνεχώς έδαφος και αποτελεί πλέον αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Με τη σωστή αξιοποίησή του οι μαθητές μπορούν να λειτουργήσουν ως μία ψηφιακή κοινότητα μάθησης, όπου θα ανταλλάσσουν γνώσεις, ιδέες, απόψεις και εκπαιδευτικό υλικό με στόχο την ανατροφοδότηση και συνακόλουθα τη βελτίωση της διδακτικής πράξης. Η παρούσα εργασία επικεντρώνεται σε μία από τις δυνατότητες του διαδικτύου, τη διάδραση, δηλαδή τη δυνατότητα αμφίδρομης επικοινωνίας και άμεσου χειρισμού του διαδικτυακού περιβάλλοντος από τους μαθητές και τους καθηγητές μέσα από ατομικές ή ομαδικές δραστηριότητες. Στόχος της είναι να γνωστοποιήσει μερικά από τα πιο εύχρηστα δικτυακά και ταυτόχρονα διαδραστικά εργαλεία και να παρουσιάσει ιδέες και παραδείγματα για την αξιοποίησή τους στα φιλολογικά μαθήματα. Τα εργαλεία αυτά μπορούν να κατηγοριοποιηθούν γενικά σε εργαλεία α) χαρτογράφησης, β) δημιουργίας εννοιολογικών χαρτών, γ) δημιουργικής έκφρασης, δ) διαδραστικών παρουσιάσεων, ε) συγγραφής κειμένων και στ) διαδραστικών ασκήσεων, ωστόσο στο άρθρο αυτό περιγράφονται ένα – ένα ξεχωριστά, αφενός, επειδή τα περισσότερα από αυτά μπορούν να ενταχθούν σε περισσότερες από μία κατηγορίες, και αφετέρου, επειδή επιδιώκεται να τονιστούν τα κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα του καθενός.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: διαδικτυακά εργαλεία, διαδραστικές δραστηριότητες, φιλολογικά μαθήματα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών την τελευταία δεκαετία στην ελληνική εκπαίδευση είναι γενικά αποδεκτό ότι ενίσχυσε τη διδασκαλία και βοήθησε με ποικίλους τρόπους τη μάθηση. Το διαδίκτυο μάλιστα εισέβαλε σε πολλές σχολικές τάξεις και οι εκπαιδευτικές του δυνατότητες αξιοποιήθηκαν από αρκετούς εκπαιδευτικούς συμβάλλοντας έτσι στη βελτίωση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Σήμερα πλέον ζητούμενο είναι η πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση του διαδικτύου με τις νέες δυνατότητες που αυτό προσφέρει. Μία τέτοια δυνατότητα είναι τα διαδικτυακά εργαλεία που ως κύριο χαρακτηριστικό έχουν τη διαδραστικότητα, δηλαδή τη δυνατότητα αμφίδρομης επικοινωνίας (διάδρασης) και άμεσου χειρισμού του διαδικτυακού περιβάλλοντος από τους μαθητές και τους καθηγητές για τη δημιουργία είτε ατομικών είτε ομαδικών δραστηριοτήτων (Κουτσογιάννης κ.α, Σεπτέμβριος 2010).

Γι' αυτό, στόχος του παρόντος κειμένου είναι να γνωστοποιήσει μερικά από τα πιο εύχρηστα διαδικτυακά εργαλεία και να δώσει πρακτικές ιδέες και ενδεικτικά παραδείγματα ως προς το πώς θα μπορούσαν αυτά να αξιοποιηθούν στη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων (Αρχαία ελληνική γλώσσα και γραμματεία, Νέα ελληνική γλώσσα και γραμματεία, Ιστορία). Βέβαια θα πρέπει να τονιστεί ότι η χρησιμοποίησή τους δεν πρόκειται ως δια μαγείας να βελτιώσει τη διδακτική πρακτική του εκπαιδευτικού και ότι σημασία έχει ο τρόπος με τον οποίο ενσωματώνονται και αξιοποιούνται στη διδακτική διαδικασία. Οπότε γίνεται κατανοητό ότι ο ρόλος του εκπαιδευτικού για τη δημιουργική αναπλαισίωσή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι ιδιαίτερα καθοριστικός (Κουτσογιάννης κ.α, Σεπτέμβριος 2010). Τα εργαλεία αυτά είναι τα εξής:

Historypin

Το historypin (<http://www.historypin.com/>) είναι ένα διαδικτυακό εργαλείο, το οποίο χρησιμοποιώντας τους χάρτες της google έχει στόχο να γίνει το μεγαλύτερο αποθετήριο ιστορικών φωτογραφιών στον κόσμο. Η λειτουργία του είναι αρκετά απλή. Μετά το άνοιγμα δωρεάν λογαριασμού, ο εκπαιδευτικός μπορεί να δημιουργήσει ένα project που αφορά κάποιο θέμα νεότερης ή τοπικής ιστορίας. Στη συνέχεια καλεί τους μαθητές του να συγκεντρώσουν ιστορικές φωτογραφίες και να τις ανεβάσουν στο site τοποθετώντας τις στο σημείο του χάρτη που ταυτίζεται με την τοποθεσία της κάθε φωτογραφίας. Επίσης το site επιτρέπει στους μαθητές να προσθέσουν πληροφορίες και σχόλια για την κάθε φωτογραφία και να γράψουν μια ιστορία που σχετίζεται με το σύνολο των φωτογραφιών που έχουν επικολληθεί για το συγκεκριμένο project. Στο παρακάτω link δίνεται ένα παράδειγμα εφαρμογής του historypin σε εργασία του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας Β' Γυμνασίου στην 1^η ενότητα «Από τον τόπο μου σ' όλη την Ελλάδα» με θέμα: «Η παλιά πόλη της Νάουσας μέσα από φωτογραφίες του παρελθόντος»:

<http://www.historypin.com/map/#!/geo:40.629023,22.073732/zoom:15/>

Glogster Edu

Το glogster edu (<http://edu.glogster.com/>) είναι μία διαδικτυακή πλατφόρμα η οποία δίνει τη δυνατότητα στο χρήστη να συνθέσει αρχεία που περιέχουν κείμενο, εικόνα και ήχο σε μία διαδραστική αφίσα. Οι μαθητές λοιπόν μπορούν να χρησιμοποιήσουν την εφαρμογή αυτή στα πλαίσια των σχολικών εργασιών τους, κυρίως στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και γραμματείας, και να εκφράσουν έτσι τη δημιουργικότητά τους αποτυπώνοντας τις γνώσεις που απόκτησαν σε ένα interactive poster το οποίο θα αναφέρεται για παράδειγμα στη ζωή και το έργο λογοτεχνών ή στην παρουσίαση βασικών θεμάτων που εξετάζονται στο μάθημα της γλώσσας (π.χ πόλεμος – ειρήνη, ρατσισμός, οικουμενικές αξίες κ.λ.π). Μερικά παραδείγματα διαδραστικών αφισών που δημιουργήθηκαν από μαθητές του Λαππείου Γυμνασίου Νάουσας για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας Γ' Γυμνασίου εμπεριέχονται στις παρακάτω διευθύνσεις:

<http://evagn.edu.glogster.com/antiracism-project>

<http://berrys.edu.glogster.com/naoussa/>

Timetoast

Το timetoast (<http://www.timetoast.com/>) είναι ένα διαδικτυακό εργαλείο που επιτρέπει στο χρήστη να φτιάξει μια οποιαδήποτε χρονογραμμή, αφού πρώτα κάνει εγγραφή. Εκτός από το μάθημα της ιστορίας, που η χρήση του είναι προφανής, το timetoast μπορεί να χρησιμοποιηθεί στη λογοτεχνία (π.χ χρονογραμμή για τη ζωή

και το έργο ενός λογοτέχνη, για τα λογοτεχνικά ρεύματα, για τη χρονολογική παρουσίαση γεγονότων που αναφέρονται σε ένα διήγημα κ.λ.π) και στην αρχαία γραμματεία (π.χ χρονογραμμή για τις περιπέτειες του Οδυσσέα, για την ιστορία του αρχαίου δράματος κ.λ.π).

Για να δημιουργήσει κάποιος τη δική του χρονογραμμή, επιλέγει "create a new timeline" και στη φόρμα που εμφανίζεται δίνει αρχικά έναν τίτλο και κάνει μια σύντομη περιγραφή του θέματος. Στην επόμενη φόρμα: "add timespan" ορίζει την ημερομηνία εκκίνησης και την ημερομηνία λήξης της χρονογραμμής και περιγράφει σύντομα τη συγκεκριμένη περίοδο, ενώ υπάρχει η δυνατότητα να βάλει αρχείο φωτογραφίας ή υπερσύνδεσμο. Στο τέλος επιλέγει "add event", για να προσθέσει όσα γεγονότα θέλει.

Παρόμοια εργαλεία είναι το TimeRime (<http://www.timerime.com/>) και το Dipity (<http://www.dipity.com/>). Μερικά ενδιαφέροντα παραδείγματα χρονογραμμής βρίσκονται στις παρακάτω διευθύνσεις:

<http://www.timetoast.com/timelines/75492> (Η Ευρώπη στα νεότερα χρόνια).

<http://www.dipity.com/annboukou/Byzantine-economy/> (Βυζαντινή Ιστορία)

<http://www.timerime.com/en/timeline/1032566/+++++/> (Οι περιπέτειες του Οδυσσέα)

UMapper

Το umapper (<http://www.umapper.com/>) είναι ένα διαδικτυακό εργαλείο που επιτρέπει στο χρήστη να δημιουργήσει διαδραστικούς χάρτες. Το κυριότερο πλεονέκτημά του είναι ότι μπορεί κάποιος να ανεβάσει ένα οποιοδήποτε αρχείο εικόνας (π.χ εικόνες με ιστορικούς χάρτες που έχει στον υπολογιστή του ή έχει βρει σε βιβλία ή στο διαδίκτυο) και να το μετατρέψει σε διαδραστικό χάρτη. Είναι φυσικό λοιπόν να μπορεί να χρησιμοποιηθεί διαδραστικά από τους μαθητές κυρίως στο μάθημα της ιστορίας, (π.χ να καταγράψουν την πορεία εκστρατειών, να επισημάνουν σημαντικές ιστορικές τοποθεσίες και να αναφέρουν τα γεγονότα που συνέβησαν σ' αυτές κ.λ.π) ή στην αρχαία γραμματεία (π.χ να επισημάνουν τις γενέτειρες πόλεις αρχαίων συγγραφέων ή επικών ηρώων, τις περιοχές που υπάρχουν αρχαία θέατρα ή αρχαία μνημεία, τα μέρη ενός θεάτρου, τα μέρη που επισκέφτηκε ο Οδυσσέας κ.λ.π). Στον παρακάτω σύνδεσμο δίνονται οδηγίες χρήσης του umapper

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=-XblEniTq0, ενώ στο παρακάτω link δίνεται ένα παράδειγμα εφαρμογής του εργαλείου αυτού στο μάθημα της Μεσαιωνικής Ιστορίας Β' Γυμνασίου με τίτλο «Ιστορικές ήττες των Βυζαντινών»:

<http://www.umapper.com/maps/view/id/169758/>

Scribble maps

Ένα δικτυακό εργαλείο παρόμοιο με το umapper άλλα με περισσότερες διαδραστικές λειτουργίες είναι το Scribble maps (<http://www.scribblemaps.com/>). Επιλέγοντας γλώσσα ελληνική και χρησιμοποιώντας τα εργαλεία που υπάρχουν επάνω αριστερά στο μενού, ο χρήστης μπορεί να το χρησιμοποιήσει στο μάθημα της ιστορίας, για να δουλέψει πάνω στο χάρτη, να χαράξει πορείες, να επισημάνει με διάφορα χρώματα περιοχές, να προσθέσει κείμενο, εικόνες, υπερσυνδέσεις κ.α. Με το εργαλείο αυτό ο εκπαιδευτικός μπορεί να βάλει τους μαθητές σε μια ενεργητική διαδικασία μάθησης, αν τους αναθέσει για παράδειγμα να χαράξουν τα ταξίδια των μεγάλων εξερευνητών, τα όρια αυτοκρατοριών, την πορεία του Μ. Αλεξάνδρου ή το ταξίδι του Οδυσσέα, την κατεύθυνση των πρώτων ελληνικών αποικισμών, την πορεία του ελληνικού στρατού κατά τους βαλκανικούς πολέμους ή κατά τη μικρασιατική

εκστρατεία, την κατεύθυνση των σταυροφόρων και πλήθος άλλων δραστηριοτήτων. Επίσης, μία πρωτότυπη δραστηριότητα που μπορεί να υλοποιηθεί με το scribble maps είναι η δημιουργία hot spots στις οδούς μιας πόλης και η προσθήκη πλαισίων κείμενου προκειμένου να γράψουν οι μαθητές πληροφορίες για την ονοματοδοσία των οδών της πόλης τους στο μάθημα της τοπικής ιστορίας. Στο παρακάτω βίντεο δίνονται οδηγίες χρήσης του scribble maps.

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=mlU-mVuQSQk

Mapwing

Το mapwing (<http://www.mapwing.com/>) είναι ένα εργαλείο που μπορεί να μετατρέψει τις ψηφιακές φωτογραφίες του χρήστη σε εικονικές περιηγήσεις που περιλαμβάνουν διαδραστικούς χάρτες, εικόνες και σχόλια. Στα πλαίσια του σχολείου θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από μαθητές που επισκέπτονται αρχαιολογικούς χώρους, εκκλησίες, μνημεία και ιστορικές τοποθεσίες, βγάζουν φωτογραφίες και στη συνέχεια τις μετατρέπουν σε εικονική περιήγηση της περιοχής που επισκέφτηκαν προσθέτοντας και ένα δικό τους απολογιστικό κείμενο για ό,τι επισκέφτηκαν ή ένα κείμενο περιήγησης ως οδηγό για άλλους μαθητές (Κουτσογιάννης κ.α, Σεπτέμβριος 2010).

Bubbl.us

Ένα από τα πιο γνωστά εργαλεία εννοιολογικής χαρτογράφησης είναι το bubbl.us (<https://bubbl.us/>). Επιτρέπει στο χρήστη να δημιουργήσει χάρτες με έννοιες που σχετίζονται μεταξύ τους ή που υποδιαιρούνται και χωρίζονται σε υποκατηγορίες. Σ' αυτές τις εννοιολογικές διακλαδώσεις ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να αλλάξει τα χρώματα των γραμμών, των πλαισίων και του φόντου παράγοντας ένα όμορφο αισθητικό αποτέλεσμα. Οι εννοιολογικοί χάρτες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους μαθητές στα Νέα ελληνικά (π.χ να παρουσιάσουν την πολυσημία μιας λέξης, να αναφέρουν τις υποδιαιρέσεις μιας έννοιας, να δείξουν τα είδη των προσδιορισμών κ.α), στα αρχαία ελληνικά (π.χ να βρουν αρχαίες και νέες φράσεις που περιέχουν μια λέξη, να καταγράψουν παράγωγες και σύνθετες λέξεις από μία ρίζα, να παρουσιάσουν τις υποδιαιρέσεις γραμματικών και συντακτικών φαινομένων, όπως τα είδη των προτάσεων, τα ουσιαστικά της γ' κλίσης κ.α), στην αρχαία γραμματεία (π.χ να επισημάνουν τα πρόσωπα που αναφέρονται σε κάποιο απόσπασμα της Οδύσσειας ή της Ιλιάδας και να καταγράψουν τις πληροφορίες που δίνονται για το κάθε πρόσωπο, να επισημάνουν τα πρόσωπα που δρουν σε μια σκηνή δράματος και να καταγράψουν τις ενέργειές τους ή τα επιχειρήματά τους κ.α) στη νέα λογοτεχνία (π.χ να αναδείξουν τη δομή του κειμένου, τα θεματικά του κέντρα, τις σχέσεις μεταξύ των προσώπων και την εξέλιξη της πλοκής) (Κουτσογιάννης κ.α, Σεπτέμβριος 2010) και φυσικά στην Ιστορία (π.χ να παρουσιάσουν τους πρωταγωνιστές, τις αιτίες και τις συνέπειες ενός γεγονότος και να εντοπίσουν τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των γεγονότων).

Στα παρακάτω links μπορεί να δει κάποιος μερικά τέτοια παραδείγματα εφαρμογής του συγκεκριμένου εργαλείου από μαθητές του Λαππειού Γυμνασίου Νάουσας: http://lappeio.blogspot.gr/2012/02/blog-post_10.html (αρχαίες και νέες φράσεις που περιέχουν τη λέξη «πυρ»), <http://lappeio.blogspot.gr/2012/01/blog-post.html> (πολυσημία της λέξης «δύναμη»), http://lappeio.blogspot.gr/2012/10/blog-post_31.html (τα είδη του τουρισμού), <http://lappeio.blogspot.gr/2012/10/1-25.html> (το προοίμιο της Οδύσσειας).

Εκτός από το bubbl.us άλλα γνωστά εργαλεία εννοιολογικής χαρτογράφησης είναι το Spicynodes, (www.spicynodes.org), το Popplet (<http://popplet.com/>), το Exobrain (www.exobrain.co/) και το Cmap (<http://cmap.ihmc.us/>). Το τελευταίο πρέπει πρώτα ο χρήστης να το κατεβάσει στον υπολογιστή του από το: <http://cmap.ihmc.us/download/>.

Magnoto

Το **magnoto** (<http://www.magnoto.com/page/188>) είναι ένας web-based πίνακας ανακοινώσεων πάνω στον οποίο μπορούν οι μαθητές, αφού εγγραφούν και δώσουν ένα όνομα στον πίνακά τους, να ενσωματώνουν διάφορα δεδομένα γύρω από ένα θέμα που μελετούν ή από μια εργασία που έχουν αναλάβει. Τα δεδομένα αυτά μπορεί να είναι φωτογραφίες, σημειώσεις, εικόνες και έγγραφα με τα οποία οι μαθητές δημιουργούν εκπαιδευτικό υλικό ατομικά ή συνεργατικά προκειμένου να το παρουσιάσουν στο διαδραστικό πίνακα της τάξης.

Εναλλακτικά μπορούν να χρησιμοποιήσουν το lino (<http://en.linoit.com/>) ή το wallwisher (<http://padlet.com/>), όπου ο κάθε μαθητής μπορεί να προσθέτει ιδέες, να τις μοιράζεται με άλλους και να τις παρουσιάζει σε όλους (Κοσεγιάν Χ, 2011).

Ένα παράδειγμα εφαρμογής του magnoto από μαθητές του Λαππείου Γυμνασίου Νάουσας είναι το project: «Η Ιλιάδα μέσα από την τέχνη»: <http://iliada.magnoto.com/page/14298>.

Image Chef

Το Imagechef περιέχει δύο εφαρμογές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους μαθητές, για να γίνει μία εργασία ή η προσέγγιση ενός κειμένου πιο ενδιαφέροντα.

Η πρώτη εφαρμογή είναι το word mosaic (http://www.imagechef.com/ic/word_mosaic/). Πρόκειται για μια εφαρμογή που μετατρέπει ένα αρχικό κείμενο λέξεων σε "συννεφάκια κειμένου" και μπορεί να χρησιμοποιηθεί, για να δώσει σε ένα ποίημα μια εικαστική διάσταση που να καθρεφτίζει το περιεχόμενό του (Σουλιώτης κ.α, 2012), καθώς και σε διάφορες λεξιλογικές ασκήσεις, όπως π.χ η συγκέντρωση παράγωγων ή σύνθετων λέξεων από μία λέξη ή η συγκέντρωση λέξεων που σχετίζονται με μία έννοια, (π.χ λέξεις που έχουν σχέση με το ρατσισμό). Σε μια πιο δημιουργική κατεύθυνση μάλιστα, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για μια ζωντανή καταγραφή ενός «καταιγισμού ιδεών» (brainstorming) στο στάδιο προετοιμασίας πριν την παραγωγή γραπτού λόγου.

Άλλα παρόμοια τέτοια εργαλεία είναι τα: Wordle (<http://www.wordle.net/>), Tagxedo (<http://www.tagxedo.com/>) και Tocloud (<http://www.tocloud.com/>)

Στα παρακάτω links μπορεί να δει κάποιος μερικά παραδείγματα εφαρμογής τέτοιων εργαλείων από μαθητές του Λαππείου Γυμνασίου Νάουσας με θέμα το ρατσισμό:

<http://www.wordle.net/show/wrdl/7289388/Untitled>

<http://www.tagxedo.com/artful/845cd70c6606482c>

<http://www.imagechef.com/r/o4QYU8>

Η δεύτερη εφαρμογή είναι το poetry blender (<http://www.imagechef.com/ic/blender/>). Με αυτήν ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να αναμείξει κείμενο και εικόνα. Στη διδακτική πράξη μπορεί να χρησιμοποιηθεί από μαθητές που θέλουν για παράδειγμα να οπτικοποιήσουν ένα ποίημα με εικόνες σχετικές με το περιεχόμενο των στίχων του ποιήματος (Σουλιώτης κ.α, 2012). Τις εικόνες αυτές μπορεί να τις ανεβάσει κάποιος είτε από τον υπολογιστή του, είτε από το

διαδίκτυο. Ένα παράδειγμα εφαρμογής του poetry blender με θέμα του την Ιθάκη του Καβάφη βρίσκεται στο link: <http://www.imagechef.com/r/RNpQuy>

Montage

Το montage (<http://montage.cloudapp.net/montage/WhatsMontage/>) είναι μια εφαρμογή που επιτρέπει στο χρήστη, αφού εγγραφεί μέλος, να δημιουργήσει τη δική του online εφημερίδα έτοιμη για δημοσίευση. Πρώτα επιλέγει ένα θέμα και στη συνέχεια επιλέγει ένα-ένα τα προκατασκευασμένα άρθρα και απ' αυτά αφαιρεί το περιεχόμενό τους, για να προσθέσει το δικό του (εικόνα ή κείμενο ή βίντεο κ.α). Στη συνέχεια κόβει, ράβει και γενικά τροποποιεί το μέγεθος και τη μορφή της κάθε στήλης, μέχρι να φτάσει στο σημείο που τον ικανοποιεί. Πέρα όμως από την εφημερίδα, ο ιστότοπος αυτός θα φανεί χρήσιμος στους μαθητές και στους εκπαιδευτικούς, στους πρώτους γιατί δίνει καλές ιδέες στησίματος μιας εργασίας και στους δεύτερους επειδή προσφέρει μέσω του πλαισίου αναζήτησης συγκεντρωμένες και οπτικοποιημένες πληροφορίες για όποιο θέμα επιθυμούν, βοηθώντας τους έτσι στην εκπαιδευτική διαδικασία. Στο παρακάτω link δείτε ένα παράδειγμα χρήσης του montage που δημιουργήθηκε από μαθητές του Λαππείου Γυμνασίου Νάουσας στα πλαίσια του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας Γ' Γυμνασίου με θέμα τις αιτίες και τις συνέπειες των πολέμων: <http://montagepages.fuselabs.com/public/george//a5e33534-b0e9-4687-a853-7cebd59d8eb8.htm>

Livebinders

Το [livebinders](#) είναι ένα εργαλείο που δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να συλλέξουν και να οργανώσουν ιστοσελίδες και οποιαδήποτε γενικά online πηγή και έτσι να δημιουργήσουν e-portfolios για ένα μάθημα ή μια εργασία που έχουν αναλάβει. Επίσης, είναι ένα από τα καλύτερα εργαλεία σύνδεσης υλικού και για τους καθηγητές, αφού τους επιτρέπει να δημιουργήσουν πακέτα με διδακτικό υλικό είτε, για να τα προβάλουν στο διαδραστικό πίνακα, είτε, για να τα μελετήσουν οι μαθητές τους από το σπίτι. Οδηγίες χρήσης μπορούν να βρουν οι ενδιαφερόμενοι στο link: http://www.livebinders.com/welcome/video_window?video=%2Fswf%2Flivebinderit.swf, ενώ ένα παράδειγμα εφαρμογής του livebinders, στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας Γ' Γυμνασίου στην ενότητα «Ενωμένη Ευρώπη και Ευρωπαίοι πολίτες», μπορεί να δει κάποιος στο link: <http://www.livebinders.com/play/play/1175909>

Βικιπαίδεια

Η wikipedia (<http://el.wikipedia.org/>) είναι μια ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια που αναπτύσσεται χάρη στην εθελοντική προσπάθεια των χρηστών της. Ονομάζεται wiki, γιατί ο καθένας μπορεί να δημιουργήσει νέα άρθρα ή να βελτιώσει και να διορθώσει άρθρα που ήδη υπάρχουν. Κάθε μεταβολή καταγράφεται στο ιστορικό των σελίδων και φαίνεται στις πρόσφατες αλλαγές. Ως εγκυκλοπαίδεια έχει γραφτεί σε πολλές γλώσσες και περιέχει διαφορετικό αριθμό άρθρων ανά χώρα, αφού κάθε μέρα χιλιάδες εθελοντές από όλο τον κόσμο επεξεργάζονται άρθρα της κάνοντας αλλαγές ή προσθέτοντας καινούργια. Έτσι, δημιουργήθηκε και η ελληνική Βικιπαίδεια, η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο συγγραφής από τους μαθητές, αρκεί πρώτα να δημιουργήσουν σ' αυτήν λογαριασμό. Για να δοκιμάσει κάποιος να γράψει, πρέπει να επιλέξει «το αμμοδοχείο», αλλά, αν θέλει το κείμενό του να δημοσιευτεί, πρέπει να φροντίσει να τηρήσει τα κριτήρια εγκυκλοπαιδικότητας που θέτει η wikipedia, γιατί διαφορετικά το περιεχόμενο του λήμματος θα διαγραφεί.

TitanPad

Το titanpad (<http://titanpad.com/>) είναι ένα διαδικτυακό εργαλείο που υποστηρίζει το συνεργατικό γράψιμο. Αφού οι μαθητές γράψουν ή προσθέσουν στο ειδικό του πλαίσιο ένα κείμενο, μπορούν να καλέσουν μέχρι 8 άτομα, τα οποία θα βλέπουν συγχρονισμένα το ίδιο κείμενο και έτσι θα μπορούν να συνεργαστούν απρόσκοπτα μέσω διαδικτύου. Στην κατεύθυνση αυτή για παράδειγμα θα μπορούσαν οι μαθητές στο μάθημα της Νέας ελληνικής γλώσσας, αφού ασχοληθούν με την παραγωγή ενός κειμενικού είδους, να επεξεργαστούν στο Titanpad ένα κείμενο και να προχωρήσουν σε αλλαγές και επιλογές σύμφωνα με τη θεωρία του κειμενικού είδους που γνωρίζουν, ή στο μάθημα της Νεοελληνικής λογοτεχνίας να αντικαταστήσουν λέξεις ή φράσεις ενός λογοτεχνικού έργου και να παίξουν διάφορα «δομικά παιχνίδια» που θα αναδεικνύουν τους θεματικούς και εκφραστικούς κώδικες του κειμένου (Νικολαΐδου, 2010). Και όλα αυτά χωρίς να υπάρχει ο φόβος του λάθους, καθώς ο κάθε μαθητής μπορεί να διορθώνει ή να αναθεωρεί τις επιλογές των άλλων. Στη διδακτική πράξη χρησιμοποιήθηκε από μία μόνο ομάδα μαθητών του Λαππείου Γυμνασίου Νάουσας σε ορισμένες από τις δραστηριότητες που περιέχονται στο σενάριο λογοτεχνίας που βρίσκεται στο παρακάτω link: <https://docs.google.com/file/d/0B11holbYH0Q9TXZwVm1XMmJjMEU/edit>, ενώ το αποτέλεσμα της χρησιμοποίησης του Titanpad βρίσκεται στο link: <http://titanpad.com/ep/pad/view/yJndN5p0Ld/Bb1YAHvUZI>. Παρόμοιο εργαλείο είναι το primarypad (<http://primarypad.com/>).

Prezi

Το prezí (<http://prezi.com/>) είναι μια εφαρμογή με την οποία μπορεί κάποιος να δημιουργήσει παρουσιάσεις μ' έναν εντελώς διαφορετικό και πιο πρωτότυπο τρόπο σε σχέση με τις παραδοσιακές παρουσιάσεις του Powerpoint, δίνοντας στους μαθητές ένα δημιουργικό και πρωταγωνιστικό ρόλο. Βέβαια ως εργαλείο είναι κάπως απαιτητικό και χρειάζεται αρκετή εξάσκηση προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ικανοποιητικά από τους μαθητές. Ωστόσο προς την κατεύθυνση αυτή μπορεί να βοηθήσει η ιστοσελίδα υποστήριξης (<http://prezi.com/support/>) που περιέχει βίντεο για το πώς μπορεί κάποιος να δημιουργήσει τέτοιες παρουσιάσεις. Ενδεικτικό παράδειγμα παρουσίασης με το prezí που χρησιμοποιήθηκε στην 4^η ενότητα του μαθήματος της νεοελληνικής γλώσσας Γ' γυμνασίου, «Ενωμένη Ευρώπη και ευρωπαίοι πολίτες», είναι το παρακάτω:

<http://prezi.com/zh1c9snoc2fg/presentation/> (Η ιστορική εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

Ένα άλλο εργαλείο που συνδυάζει τις δυνατότητες του Prezi με τις λειτουργίες των εργαλείων δημιουργίας εννοιολογικών χαρτών είναι το mural (<https://mural.ly/>).

Eclipsecrossword

Το eclipsecrossword (<http://www.eclipsecrossword.com/>) είναι ένα δωρεάν πρόγραμμα, για εύκολη και γρήγορη δημιουργία σταυρόλεξων. Αν και θεωρείται περισσότερο εργαλείο για τον εκπαιδευτικό, θα μπορούσε να αξιοποιηθεί διαδραστικά από ομάδες μαθητών, οι οποίες θα ψάξουν τύπους που σχετίζονται με το μάθημα των αρχαίων, θα δημιουργήσουν ασκήσεις αντιπαραβολής αρχαίων και νεοελληνικών τύπων (Φλιάτουρας, 2011) ή θα αναζητήσουν τις λέξεις κλειδιά ενός άλλου μαθήματος που διδάσκονται ή διδάχτηκαν και στη συνέχεια θα δημιουργήσουν με αυτές τις λέξεις εκπαιδευτικά σταυρόλεξα, θα τα μοιράσουν στις υπόλοιπες ομάδες και θα προσπαθήσουν ανά ομάδα να τα λύσουν στην τάξη. Βέβαια, για να

χρησιμοποιηθεί το πρόγραμμα πρέπει πρώτα να το κατεβάσει ο χρήστης στον υπολογιστή του και να κάνει εκτέλεση του αρχείου. Στη συνέχεια, αφού δημιουργήσει ένα σταυρόλεξο μπορεί να το εκτυπώσει, να το ανεβάσει στο διαδικτυακό του τόπο ή και να το αποθηκεύσει, για να το χρησιμοποιήσει αργότερα με τον επεξεργαστή κειμένου του. Περισσότερες πληροφορίες για τον τρόπο δημιουργίας των σταυρόλεξων μπορεί να βρει κάποιος στο: <http://www.eclipsecrossword.com/tour.html>, ενώ ένα άλλο παρόμοιο διαδικτυακό εργαλείο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους καθηγητές και τους μαθητές είναι το Kubbu (<http://www.kubbu.com/>). Στη διδακτική πράξη τα εργαλεία αυτά χρησιμοποιήθηκαν τη φετινή σχολική χρονιά για τη δημιουργία δύο σταυρόλεξων στο μάθημα της Ιστορίας Β' Γυμνασίου. Το ένα σταυρόλεξο αφορούσε το μάθημα «Οι Σλάβοι και οι σχέσεις τους με το Βυζάντιο» και το άλλο το μάθημα «Οι έριδες για τη λατρεία των εικόνων».

ComicLab

Στο πλαίσιο της σύγχρονης ανάγνωσης των νεοελληνικών κειμένων ως γνωστικά εργαλεία μπορούν να αξιοποιηθούν τα λογισμικά δημιουργίας κόμικς. Ένα τέτοιο λογισμικό είναι το Comiclab (<http://www.webcomicbookcreator.com/>), το οποίο ο χρήστης μπορεί να το χρησιμοποιήσει δωρεάν για δέκα μέρες, αφού πρώτα το κατεβάσει στον υπολογιστή του από το μενού «product details» της ιστοσελίδας. Πρόκειται για ένα εργαλείο με το οποίο οι μαθητές μπορούν διαδραστικά να συνθέτουν δικά τους ψηφιακά κόμικς που θα έχουν πολλαπλές σελίδες με πλαίσια. Το λογισμικό δίνει τη δυνατότητα μορφοποίησης των πλαισίων (καρέ) του κόμικ ανά σελίδα σύμφωνα με τις ανάγκες των δημιουργών. Έτσι οι δημιουργοί-μαθητές μπορούν να μετακινούν, να περιστρέφουν ή να αλλάζουν το μέγεθος των πλαισίων σε μία σελίδα, προκειμένου αυτά να πάρουν την επιθυμητή μορφή, και σε κάθε πλαίσιο να εισάγουν εικόνες και μπαλόνια διαλόγων (text balloons). Το καινοτομικό στοιχείο του εργαλείου αυτού είναι ότι επιτρέπει στους μαθητές να εισάγουν υπερσυνδέσεις στα μπαλόνια διαλόγου καθώς και πολυμέσα (σύνδεσμο σε αρχείο ήχου και video). Όταν ολοκληρωθεί η δημιουργία του κόμικ, το εργαλείο επιτρέπει την εξαγωγή του τόσο σε μορφή pdf όσο και σε μορφή ηλεκτρονικού αλληλεπιδραστικού βιβλίου, ενσωματώνοντας δηλαδή το εφέ του ξεφυλλίσματος ενός πραγματικού βιβλίου στο εξαγόμενο κόμικ. Αξιοποιώντας λοιπόν τις παραπάνω δυνατότητες αυτού του εργαλείου οι μαθητές, στα πλαίσια της δημιουργικής γραφής, μπορούν να πάρουν ένα αφηγηματικό κείμενο (ιστορικό ή λογοτεχνικό) και να το μετατρέψουν σε εικονογράφημα ή να γράψουν ένα δικό τους πεζό κείμενο και στη συνέχεια να το μετατρέψουν σε κόμικ. Στα παρακάτω links μπορεί να δει κάποιος μερικά τέτοια παραδείγματα εφαρμογής του συγκεκριμένου εργαλείου από μαθητές του Βαρβάκειου Πειραματικού Γυμνασίου:

<http://efivoidimosiografoi.pbworks.com/w/page/25492159/%CE%A8%CE%B7%CF%86%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AC%20%CE%BA%CF%8C%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CF%82> (Η ραψωδία Α της Ιλιάδας)

<http://efivoidimosiografoi.pbworks.com/w/page/39928981/%CE%A4%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%BC%CE%B1%CF%82-%CE%BA%CF%8C%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CF%82> (Ιταλο Καλβίνο, «Μανιτάρια στην πόλη»)

<http://efivoidimosiografoi.pbworks.com/w/page/39722752/%CE%9F%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CF%81%CF%8C%CF%82%CF%80%CF%81%CE%AF%CE%B3%CE%BA%CE%B9>

[%CF%80%CE%B1%CF%82-%CF%83%CE%B5-%CE%BA%CF%8C%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CF%82](#) (Αντουάν ντε Σαιντ-Εξυπερύ, «Ο μικρός πρίγκιπας»)

Στο διαδίκτυο υπάρχουν πολλά παρόμοια εργαλεία δημιουργίας κόμικ τα πιο εύχρηστα από τα οποία είναι το [storyboardthat \(http://www.storyboardthat.com/storyboard-creator\)](http://www.storyboardthat.com/storyboard-creator) και το [comicstripcreator \(http://www.comicstripcreator.org/\)](http://www.comicstripcreator.org/), τα οποία είναι και τα μόνα που υποστηρίζουν την ελληνική γλώσσα.

Shapecollage

Ο διάσημος Καταλανός φωτογράφος Catala-Roca κάποτε είχε δηλώσει ότι το αποτέλεσμα της φωτογραφικής τέχνης θα πρέπει να είναι το ίδιο μ' αυτό της γραπτής αφήγησης. Από τη δήλωση αυτή είναι εύκολο να αντιληφθεί κάποιος ότι η εικόνα μπορεί να αποτελέσει το μέσο για την οπτικοποίηση μιας ιδέας και στη συνέχεια να αποτελέσει αφορμή για τη δημιουργία μιας γραπτής αφήγησης (Σουλιώτης κ.α, 2012). Το [shapecollage \(http://www.shapecollage.com/\)](http://www.shapecollage.com/) είναι ένα πρόγραμμα το οποίο μπορεί να βοηθήσει προς την κατεύθυνση αυτή, γιατί με αυτό ο χρήστης μπορεί να δημιουργήσει κολλάζ εικόνων, εφόσον βέβαια πρώτα συγκεντρώσει σε κάποιο αρχείο του υπολογιστή του όλες τις εικόνες που χρειάζεται. Έτσι για παράδειγμα στο σχολείο οι μαθητές μπορούν να δημιουργήσουν ένα κολλάζ με συγκεκριμένο θέμα και στη συνέχεια, αφού χωριστούν σε ομάδες, να γράψουν σχετικά με το κολλάζ πεζά κείμενα στο word. Το [shapecollage](http://www.shapecollage.com/) είναι ιδιαίτερα εύκολο στη χρήση του. Πρώτα-πρώτα ο χρήστης κατεβάζει και εκτελεί το πρόγραμμα στον υπολογιστή του και στη συνέχεια εμφανίζεται ένα πλαίσιο εργαλείων. Σ' αυτό το πλαίσιο με το πλήκτρο + προσθέτει όσες εικόνες θέλει, ενώ με τις επιλογές από το [shape](#) καθορίζει τη μορφή του κολλάζ. Τέλος, με το πλήκτρο [create](#) δημιουργείται αυτόματα το κολλάζ. Ένα παράδειγμα εφαρμογής του [shapecollage](#) στα πλαίσια εργασίας του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας Γ' Γυμνασίου με θέμα «Ποια ιδέα / αντίληψη έχετε για το τι είναι Ελλάδα;» βρίσκεται στη διεύθυνση:

<http://lappeio.blogspot.gr/2012/10/shapecollage.html>

Ελληνικός πολιτισμός

Ο δικτυακός χώρος, Ελληνικός Πολιτισμός, (<http://users.sch.gr/ipap/index.htm>) περιέχει πάρα πολλές διαδραστικές άσκησης κλειστού τύπου και διαδραστικά παιχνίδια για το Γυμνάσιο στα μαθήματα της Αρχαίας Γλώσσας και Γραμματείας, της Νεοελληνικής Γλώσσας και της Ιστορίας και ως εκ τούτου αποτελεί πολύτιμο διαδικτυακό εργαλείο που μπορεί να φέρει τους μαθητές σε επαφή με το διαδραστικό πίνακα και κάνει το μάθημα πιο ευχάριστο.

Lexigram

Ο ιστοχώρος [lexigram \(http://www.lexigram.gr/lex/newg/\)](http://www.lexigram.gr/lex/newg/) περιέχει λογισμικά που διαθέτουν μεγάλα λεξικά της νέας και της αρχαίας ελληνικής (κλιτικά, ορθογραφικά, ερμηνευτικά, συνωνύμων – αντιθέτων, ομορρίζων) με τα οποία οι μαθητές μπορούν να λύνουν με ευχάριστο και διαδραστικό τρόπο τις σχολικές ασκήσεις αλλά και οποιαδήποτε άλλη άσκηση, αφού κάνοντας μόνο κλικ μπορούν και οι ίδιοι να δημιουργούν άπειρες ασκήσεις γραμματικής, ομορρίζων και συντακτικού, που θα προβάλλονται στο διαδραστικό πίνακα και θα λύνονται από τους υπόλοιπους μαθητές της τάξης. Η ενεργοποίησή των λογισμικών είναι εντελώς δωρεάν μετά από εγγραφή του χρήστη.

Ηλεκτρονικά λεξικά και Σώματα κειμένων

Προς την ίδια κατεύθυνση του δημιουργικού ρόλου των μαθητών, οι οποίοι δεν παρακολουθούν απλώς το δάσκαλο, αλλά εμπλέκονται δημιουργικά στην παραγωγή της σχολικής γνώσης, μπορούν να αξιοποιηθούν τα σώματα κειμένων και τα ηλεκτρονικά λεξικά (Κουτσογιάννης κ.α Φεβρουάριος 2010).

Τα σώματα κειμένων αποτελούν ανοικτά διερευνητικά περιβάλλοντα κατάλληλα για το μάθημα της νεοελληνικής γλώσσας με τα οποία οι μαθητές μπορούν να διερευνήσουν ένα γλωσσικό φαινόμενο (π.χ κυριολεξία και μεταφορά), να διαπιστώσουν τη σημασιολογική διαφοροποίηση μιας λέξης ανάλογα με τα συμφραζόμενά της ή να συντάξουν το ερμηνεύμα μιας λέξης και στη συνέχεια να συγκεντρώσουν παραδείγματα χρήσης της. Προτεινόμενα σώματα κειμένων είναι :

α) **Ο εθνικός θησαυρός της ελληνικής γλώσσας** (<http://hnc.ilsip.gr/>) που διαθέτει τη μεγαλύτερη αντιπροσωπευτικότητα σε κείμενα και εξυπηρετεί και τη διδασκαλία της σύνταξης.

β) **Το ΣΕΚ** (<http://sek.edu.gr/>) που περιλαμβάνει 30 εκατομμύρια λέξεις από προφορικά και γραπτά κείμενα από τις δεκαετίες 1990-2010 και αποτελεί προϊόν συνεργασίας των πανεπιστημίων Αθηνών και Κύπρου.

γ) **Η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα** (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/index.html) που περιέχει 7.000.000 λεκτικούς τύπους και κείμενα από τις εφημερίδες "Τα Νέα" και "Μακεδονία" καθώς και από το σύνολο των διδακτικών βιβλίων του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Η ιδιαιτερότητά του βρίσκεται στο γεγονός ότι έχει σχεδιαστεί για παιδαγωγική αξιοποίηση, γι' αυτό και δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στην επικοινωνία του με ηλεκτρονικά λεξικά, αλλά και στην προσεκτική κατάτμηση του υλικού σε κειμενικά είδη που μπορούν να εξυπηρετήσουν τη διδασκαλία της γλώσσας στο σχολείο (Κουτσογιάννης κ.α Φεβρουάριος 2010).

Τα ηλεκτρονικά λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html), πέρα από τη γλωσσική εξομάλυνση ενός δοσμένου κειμένου και την τυπική αναζήτηση του ορισμού λημμάτων, μπορούν με τις δυνατότητες της παράλληλης και σύνθετης αναζήτησης να χρησιμοποιηθούν σε διάφορες άλλες λεξιλογικές δραστηριότητες που έχουν σχέση με την ετυμολογία, το φαινόμενο του δανεισμού, την παραγωγή και τη σύνθεση λέξεων, την εξέλιξη του νεοελληνικού λεξιλογίου κ.α (Κουτσογιάννης κ.α, Σεπτέμβριος 2010).

Στη διδακτική πράξη τα εργαλεία αυτά χρησιμοποιήθηκαν πολύ συχνά στο Λάμπειο Γυμνάσιο κατά τις σχολικές χρονιές 2010-2013 στις εξής δραστηριότητες: α) στην αναζήτηση της σημασίας των λέξεων που περιέχονται στους λεξιλογικούς πίνακες στις ενότητες του μαθήματος των Αρχαίων Ελληνικών της Α' και Β' Γυμνασίου, β) στην αναζήτηση της σημασίας των αχώριστων μορίων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας Β' Γυμνασίου, γ) στην αναζήτηση συνώνυμων – αντίθετων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας Γ' Γυμνασίου, δ) στην αναζήτηση της πολυσημίας των λέξεων «λόγος», «γλώσσα», «συμφωνία» και «δύναμη» στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας Γ' Γυμνασίου, ε) στη διάκριση της κυριολεκτικής από τη μεταφορική χρήση των λέξεων στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας Γ' Γυμνασίου, στ) στην παραγωγή και τη σύνθεση λέξεων στα μαθήματα της Νεοελληνικής Γλώσσας Β' Γυμνασίου και των Αρχαίων Ελληνικών Α' και Β' Γυμνασίου

και ζ) στην αναζήτηση λέξεων αραβικής προέλευσης στο μάθημα της ιστορίας Β' Γυμνασίου.

Άλλους τρόπους διδακτικής αξιοποίησης των ηλεκτρονικών λεξικών και των σωμάτων κειμένων της πύλης για την ελληνική γλώσσα μπορεί να βρει κάποιος στη διεύθυνση: www.scribd.com/doc/6096375/Lexika-Corpora

Ηλεκτρονικά ημερολόγια ανάγνωσης (blogs)

Τέλος, σημαντικό διαδικτυακό εργαλείο αποτελούν τα ηλεκτρονικά ημερολόγια ανάγνωσης (π.χ www.blogger.com/home), επειδή συμβάλλουν στην ενίσχυση της επικοινωνίας των μαθητών σε σχολικό και εξωσχολικό επίπεδο. Μάλιστα η δυνατότητα δημιουργίας από τους μαθητές ιστολογίου ανάγνωσης, με την κατάλληλη καθοδήγηση και ενίσχυση από το διδάσκοντα, μπορεί να οδηγήσει στην ανάπτυξη εικονικών μαθητικών αναγνωστικών κοινοτήτων στα πλαίσια των μαθημάτων της Νεοελληνικής Γλώσσας και της Λογοτεχνίας. Με αυτόν τον τρόπο η συζήτηση των μαθητών δε γίνεται μόνο στο πλαίσιο των συγκεκριμένων μαθημάτων, αλλά απλώνεται στο χώρο και το χρόνο. Επιπλέον, η δυνατότητα δημοσίευσης των συγγραφικών πονημάτων των μαθητών σε ιστολόγιο εκπαιδεύει τους μαθητές σε δύο ρόλους, σ' αυτόν του συγγραφέα και σ' αυτόν του αναγνώστη, εναλλάξ, προσφέροντας και στους δύο αυτούς ρόλους δημόσια έκφραση (Νικολαΐδου, 2010). Οδηγίες για τη δημιουργία ιστολογίου βρίσκονται στο παρακάτω βίντεο:

<http://www.youtube.com/watch?v=6lFb2Odu4OY>, ενώ ένα ενδεικτικό παράδειγμα ιστολογίου που δημιουργήθηκε από μαθητές του Λαππείου Γυμνασίου Νάουσας, υπό την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού τους, είναι το: <http://lappeio.blogspot.gr/>

Συμπερασματικά, θα λέγαμε ότι τα παραπάνω εργαλεία, ουσιαστικά ξεφεύγουν από το παραδοσιακό πλαίσιο διδασκαλίας, καθώς τα παιδιά δεν έχουν παθητικό ρόλο, όπως συμβαίνει σε μια μετωπικού τύπου χρήση των νέων τεχνολογιών, αλλά αξιοποιούν τις δυνατότητες της διαδραστικότητας που προσφέρουν τα μέσα αυτά και συμμετέχουν ενεργά στη δημιουργία κειμένων μονοτροπικών ή πολυτροπικών, καθώς και σε ποικίλες διερευνητικές μαθησιακές δραστηριότητες. Επιπλέον, στα περισσότερα από αυτά τα εργαλεία είναι εφικτό να αποθηκευτεί το τελικό προϊόν των μαθητών και έτσι να αναρτηθεί σε μια συγκεκριμένη ιστοσελίδα (π.χ site σχολείου, μαθητικά blogs κ.α), προκειμένου να είναι στη διάθεση όλων των μαθητών οποιαδήποτε στιγμή το θελήσουν. Τέλος, από τα ανωτέρω παραδείγματα γίνεται κατανοητό ότι η ύπαρξη διαδραστικού πίνακα ή εργαστηρίου πληροφορικής αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για την αποτελεσματικότερη χρήση των συγκεκριμένων εργαλείων, ενώ παράλληλα γίνεται αντιληπτό ότι ο ρόλος του δασκάλου αλλάζει σε μεγάλο βαθμό, αφού καλείται να αξιοποιήσει το χρόνο του όχι για να καλύψει τη διδακτέα ύλη, αλλά για να ανανεώσει τη διδασκαλία του, να δώσει ώθηση στη δημιουργικότητα των παιδιών και να μετατρέψει την τάξη του σε κοινότητα δημιουργικής μάθησης.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Κοσεγιάν Χ, (2011). Στο «Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας στην υποχρεωτική εκπαίδευση», *Οδηγός για τον εκπαιδευτικό, Νέο σχολείο (σχολείο 21^{ου} αιώνα) – Νέο πρόγραμμα σπουδών, Οριζόντια πράξη, ΜΙΣ: 295450*, σελ.47. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Κουτσογιάννης Δ, Ακριτίδου Μ, Αντωνοπούλου Σ. (2010) «Διαδραστικά συστήματα διδασκαλίας και η αξιοποίησή τους στα φιλολογικά μαθήματα», *Επιμόρφωση των*

εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη του Ε.Π. Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση. (Σεπτέμβριος 2010), σελ. 8, 22, 38, Πάτρα: Ε.Α.Ι.Τ.Υ.

Κουτσογιάννης Δ, Τσέλικας Σ, Ακριτίδου Μ. (2010) «Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη», *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα κέντρα στήριξης επιμόρφωσης, Τεύχος 3, Κλάδος ΠΕ02, (α' έκδοση Φεβρουάριος 2010), παράρτημα Β, σελ. 360-366, Πάτρα: Ε.Α.Ι.Τ.Υ.*

Νικολαΐδου Σ, (2010). Στο Κουτσογιάννης κ.α «Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη», *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα κέντρα στήριξης επιμόρφωσης, Τεύχος 3, Κλάδος ΠΕ02, (α' έκδοση Φεβρουάριος 2010), σελ. 96-105, Πάτρα: Ε.Α.Ι.Τ.Υ.*

Σουλιώτης Μ, Συμεωνάκη Α, Αρμεύτη Μ, Ζάουρα Ε, Ιωακειμίδου Χ, Λαρδούτσου Ε. (2012). «Δημιουργική γραφή – Οδηγίες Πλεύσεως», *Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Υπηρεσία ανάπτυξης προγραμμάτων, σελ. 69-70, 143, 147.*

Φλιάτουρας Α, (2011). Στο «Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας στην υποχρεωτική εκπαίδευση», *Οδηγός για τον εκπαιδευτικό, Νέο σχολείο (σχολείο 21^{ου} αιώνα) – Νέο πρόγραμμα σπουδών, Οριζόντια πράξη, ΜΙΣ: 295450, σελ.93. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.*